

Kadernotitie

Transitie Jeugdzorg IJmondgemeenten

(notitie ter vaststelling van de beleidskaders)

30 januari 2013

0. Waarom een Kadernotitie Transitie Jeugdzorg?

Het Kabinet Rutte heeft in het Regeerakkoord 2010-2014 en in de Bestuursafspraken 2011-2015 vastgelegd dat de jeugdzorg gedecentraliseerd wordt naar de gemeenten. Deze ingrijpende verandering wordt de 'Transitie Jeugdzorg' genoemd. Ze zal verankerd worden in een nieuwe wet die de zorg voor jeugd regelt, die in 2015 in werking zal treden.

Op 8 februari 2012 is door de IJmondgemeenten de notitie 'Visie en Stappenplan Transitie Jeugdzorg IJmondgemeenten' vastgesteld. Daarin wordt het streefbeeld voor de Transitie Jeugdzorg beschreven als: "Een eenvoudig en efficiënt stelsel met de cliënt als vertrekpunt in de totale, samenhangende ondersteunings-, zorg- en veiligheidsstructuur".

Na de aanstelling van een regionaal projectleider per 1 juli 2012, zijn, voortbouwend op deze notitie, de Startnotitie Transitie Jeugdzorg ("Hoe gaan we de transitie aanpakken?") en het Visiedocument Transitie Jeugdzorg ("Hoe ziet het streefbeeld eruit dat we in 2015 willen bereiken?") opgesteld. Beide notities zijn in een groot aantal ronden van overleg, aanvulling en bijstelling opgesteld. Daarbij is gebruik gemaakt van bilaterale gesprekken, gedachtewisseling in overlegforums en van twee 'snelsessies' op 17 oktober en 27 november 2012 met deelnemers uit onderwijs, zorg voor jeugd organisaties, wijk- en buurtwerk, Bureau Jeugdzorg, en cliëntenbelangenorganisaties.

Op 19 december 2012 hebben ongeveer 25 gemeenteraadsleden van de IJmondgemeenten gesproken en meegedacht over het Visiedocument en de Startnotitie. Gebruik makend van hun inbreng zijn het Visiedocument en de Startnotitie vervolgens doorontwikkeld tot de notitie 'Uitwerking Visie Transitie Jeugdzorg IJmondgemeenten' en de notitie 'Aanpak en Organisatie van de Transitie Jeugdzorg IJmondgemeenten'. Door de brede participatieve aanpak die bij het opstellen van deze twee notities is gevolgd, zijn ze breed gedragen en kunnen ze richting geven aan het transitieproces.

De hoofdlijnen uit de notities 'Uitwerking Visie Transitie Jeugdzorg IJmondgemeenten' en de notitie 'Aanpak en Organisatie van de Transitie Jeugdzorg IJmondgemeenten' worden in deze Kadernotitie weergegeven. Zij vormen het vast te stellen beleidskader (doelen en aanpak) voor de Transitie Jeugdzorg IJmond in de komende jaren.

Achtereenvolgens komen aan de orde:

1. Wat is de Transitie Jeugdzorg?
2. Uitgangspunten van de Transitie Jeugdzorg in IJmond
3. Visie, missie, beleidsdoelen en beleidskader voor de Transitie Jeugdzorg in IJmond
4. De aanpak van de Transitie Jeugdzorg in IJmond
5. Financieel kader

1. Wat is de Transitie Jeugdzorg?

Het Kabinet Rutte heeft in het Regeerakkoord 2010-2014 en in de Bestuursafspraken 2011-2015 vastgelegd dat de jeugdzorg gedecentraliseerd wordt naar de gemeenten. Dit houdt in

dat gemeenten inhoudelijk, financieel en uitvoeringstechnisch verantwoordelijk worden voor de uitvoering van alle jeugdzorg die nu onder het Rijk, de provincies, de gemeenten, de Algemene wet bijzondere ziektekosten (Awbz) en de Zorgverzekeringswet (Zvw) valt. Daarbij gaat het niet alleen om de lichte opvoed- en opgroei ondersteuning, maar ook om hulp aan kinderen en jongeren met zware of meervoudige psychische of sociale problemen, of met een lichte verstandelijke beperking, en om kinderen en jongeren die onder toezicht gesteld zijn, een reclasseringstraject volgen, of verblijven in een gesloten zorginstelling. Doel hiervan is de zorg voor jeugd zo dicht mogelijk bij de burgers te organiseren. Daardoor kan de zorg voor jeugd die nodig is snel en doeltreffend geboden worden en kan escalatie van problemen voorkomen worden, evenals de bijbehorende hoge kosten. De focus komt te liggen op het zoveel mogelijk leveren van maatwerk, waarbij preventie, een wijkgerichte benadering en het versterken van de eigen kracht de speerpunten zijn. De financiële voordelen hiervan zullen vanaf 2015 gerealiseerd moeten worden, en zijn al ingeboekt in de Rijksbegroting. De overdracht van de verantwoordelijkheid voor de gehele jeugdzorg en de bijbehorende budgetten zal per 2015 plaatsvinden wanneer een nieuwe wet die de zorg voor jeugd regelt van kracht wordt.

De overdracht van taken en verantwoordelijkheden naar de gemeenten ('decentralisatie') is geen gewone verandering ('wat meer of minder van wat er nu al is'), maar een transitie of innovatie ('een overgang naar een nieuwe situatie'), waarvan kinderen, jongeren en hun ouders uiteindelijk voordeel moeten hebben.

De Transitie Jeugdzorg moet in de praktijk vorm krijgen door ingrijpende verandering ('transformatie') van de samenwerkingsrelaties, geldstromen, informatiestromen, overlegsituaties, beleidsplannen, afspraken, contracten, verordeningen, etc. Transitie en transformatie horen daarom onlosmakelijk bij elkaar. Daarom spreken we voor het gemak kortweg over de Transitie Jeugdzorg, en niet over de Transitie en Transformatie Jeugdzorg.

2. Uitgangspunten voor de Transitie Jeugdzorg in IJmond

In het Visiedocument Transitie Jeugdzorg is er voor gekozen om alle zaken en omstandigheden die nu nog niet naar wens zijn geregeld en bij de Transitie Jeugdzorg verbeterd moeten worden, niet als uitgangspunt te benoemen maar als doelstelling.

Uitgangspunten voor de Transitie Jeugdzorg in IJmond zijn:

1. De toekomstige nieuwe wet die de zorg voor jeugd gaat regelen.
2. Algemene wet en regelgeving over veiligheid, gezondheid, vrijheid, en bescherming van individuen, zowel landelijk, als Europees en internationaal.
3. Het Convenant CJG IJmond.
4. De notitie 'Visie en stappenplan Transitie Jeugdzorg IJmondgemeenten, 8-2-2012' die door de gemeenten is vastgesteld.
5. Er wordt voortgebouwd op wat er al is, pragmatisch en resultaat gericht.

6. De Transitie Jeugdzorg wordt afgestemd met de transities rond Passend Onderwijs, de Awbz en de Participatiewet.
7. De IJmondgemeenten geven de Transitie Jeugdzorg (en dus ook de transformatie) gezamenlijk vorm, in afstemming met de omliggende regio's.

3. Visie, missie, beleidsdoelen en beleidskader voor de Transitie Jeugdzorg in de IJmondgemeenten

In de notitie 'Uitwerking Visie Transitie Jeugdzorg IJmondgemeenten' die in de periode juli – december 2012 in samenspraak met zo veel mogelijk belanghebbenden bij de zorg voor jeugd in de IJmondgemeenten is ontwikkeld, wordt onze **visie** op de nieuwe situatie die in 2015 gerealiseerd moet zijn beschreven, in de vorm van een zo concreet mogelijk streefbeeld. De onderdelen van dit streefbeeld zijn de **beleidsdoelen** die we met het transitieproces willen bereiken. Onze **missie** is het streefbeeld in 2015 te hebben gerealiseerd.

Hieronder worden de hoofdlijnen weergegeven van het in deze notitie vastgelegde streefbeeld. De hoofdlijnen zijn voor het gemak genummerd; de nummers geven geen rangorde aan.

De hieronder beschreven hoofdlijnen van de visie vormen, samen met de in hoofdlijnen beschreven aanpak van de transitie (zie paragraaf 4), het voorgestelde **beleidskader** voor de Transitie Jeugdzorg in de IJmondgemeenten.

1. Kinderen en ouders

Wij willen bereiken dat kinderen gezond en veilig opgroeien en hun kwaliteiten kunnen ontwikkelen ongeacht stoornis of handicap, om uiteindelijk als volwaardige burgers te gaan participeren in de maatschappij. Daarbij zijn hun ouders als eerste verantwoordelijk voor de opvoeding van hun kind(eren). Zij spannen zich in om de benodigde informatie en ondersteuning te vinden op basis van eigen kracht, zelfredzaamheid, en het eigen sociale netwerk.

2. Zorg voor jeugd

De IJmond gemeenten bieden bij het opvoeden en opgroeien ondersteuning en zorg aan dicht bij ouders/kinderen, vanuit een integrale, vraaggestuurde, wijk- en gebiedsgerichte benadering. Bij het bepalen van welke zorg nodig is geldt als volgorde:

- eerst eigen verantwoordelijkheid/kracht,
- dan het sociale netwerk,
- dan de voorliggende en collectieve voorzieningen
- en tenslotte de individuele voorziening.

Er is in de nieuwe situatie geen wettelijk recht meer op jeugdzorg maar de zorg die nodig is wordt geboden. Voor de gemeenten geldt: niet 'zorgen voor', maar 'zorgen dat'. Wanneer in een gezin meerdere vormen van hulp nodig zijn geldt: één gezin - één plan - één regisseur. Wanneer zware, gespecialiseerde hulp nodig is geldt: 'niet indiceren maar arrangeren'.

3. Samenwerkingsverband zorg voor jeugd: CJG-IJmond

Centraal in de organisatie van de zorg voor jeugd in de IJmond gemeenten staat het CJG-IJmond. Het is een netwerk van organisaties/ samenwerkingsverband dat zorg en ondersteuning aanbiedt voor jeugd en gezin, en is de enige toegang tot integrale zorg voor jeugd en gezin. Het CJG-IJmond biedt sterke basisvoorzieningen. Prioriteit ligt bij de preventie van problemen en het versterken van eigen kracht.

4. Samenhang en structuur zorg voor jeugd

De zorg voor jeugd in de IJmondgemeenten is georganiseerd binnen één heldere, eenvoudige, samenhangende ondersteunings-, zorg- en veiligheidsstructuur, met een gezamenlijke voorkant en coördinatie van zorg; dit betekent dat er een goede aansluiting is tussen onderwijs en zorg voor jeugd, tussen jeugd- en volwassenenzorg, en samenhang tussen formele en informele zorg door vrijwilligers.

5. Kwaliteit zorg voor jeugd

Er wordt bezuinigd op bureaucratie en onnodige schijven, niet op kwaliteit en continuïteit. De kwaliteit wordt voortdurend verbeterd, door feedback vanuit cliënten en sterke cliëntbetrokkenheid. Er is een klachtenregeling en een vertrouwenspersoon.

6. Eindverantwoordelijkheid zorg voor jeugd

Wanneer kinderen bedreigd worden in hun gezond en veilig opgroeien en/of in hun ontwikkeling (bijv. bij kindermishandeling en huiselijk geweld) gelden de wettelijke dwangmaatregelen en uitvoeringsvoorwaarden. Bij stagnerende hulpverlening, is er een opschalingsstructuur. Daarin is het gemeentebestuur, en in het bijzonder de wethouder Jeugd, eindverantwoordelijk voor alle jeugdzorg in de gemeente, binnen het kader van de wet (o.a. burgerlijk wetboek). Deze eindverantwoordelijkheid van het gemeentebestuur vormt het sluitstuk van de verantwoordelijkheden van de betrokken organisaties voor zorg voor jeugd.

7. De burger en de zorg voor jeugd

De zorg voor jeugd in de IJmondgemeenten is ook een zaak van de burgers in het algemeen. Zij worden gestimuleerd een rol op zich te nemen bij de opvoeding van kinderen en jongeren in hun gemeenten, en zo met elkaar een 'pedagogische civil society' te vormen die 'community based care' levert.

4. De aanpak van de Transitie Jeugdzorg in de IJmondgemeenten

1. Ontwikkelaanpak

In de notitie 'Aanpak en Organisatie van de Transitie Jeugdzorg IJmondgemeenten' is vastgelegd hoe de transitie aangepakt zal worden. De hoofdlijn is dat het streefbeeld zoals beschreven in de notitie 'Uitwerking Visie Transitie Jeugdzorg IJmondgemeenten' stap voor stap, al doende lerend, zal worden gerealiseerd langs vijf ontwikkellijnen:

1. *Ontwikkelen CJG tot voorportaal van alle Zorg voor Jeugd*
2. *Samenwerking Zorg voor Jeugd, Passend Onderwijs en andere transities*
3. *Versterken wijkgericht werken vanuit Eigen Kracht*
4. *Ontschotten*
5. *Inkoop zorg en hulpaanbod*

Elke ontwikkellijn realiseert aldoende lerend een deel van het streefbeeld zoals opgenomen in het Visiedocument. De ontwikkellijnen zijn geen onderzoeksactiviteiten (pilots), maar stapsgewijze realisatieactiviteiten. In mei en in november van 2013 en 2014 presenteert het team van elke ontwikkellijn welke concrete vorderingen er in de praktijk zijn gemaakt. Hieruit worden lessen getrokken voor de te maken volgende stap, die voortbouwt op de vorige stappen. Na 4 stappen van ongeveer 6 maanden moet het totale streefbeeld gerealiseerd zijn.

Gaandeweg kan blijken dat nog één of meer andere ontwikkellijnen gevolgd moeten worden, of dat eerdere ontwikkellijnen samengevoegd of anders benoemd moeten worden.

2. Zorgvuldige afstemming

De ontwikkellijnen staan niet los van elkaar, maar overlappen elkaar voor een deel en hebben dwarsverbanden met elkaar. Zo zal bijvoorbeeld in alle ontwikkellijnen het 'ontschotten' van geldstromen moeten plaatsvinden. Maar door in ontwikkellijn 4 te focussen op 'ontschotten' kan in een aantal hier op uitgezochte casussen snel resultaat worden bereikt en kan snel geleerd worden hoe dit ook in de andere ontwikkellijnen aangepakt moet worden.

Onder leiding van de regionale projectleider Transitie Jeugdzorg, blijven de ontwikkellijnen op elkaar afgestemd, en maken ze gebruik van elkaars vorderingen en de lessen die in de praktijk geleerd worden. De ontwikkellijnen worden bovendien zorgvuldig afgestemd op de transities rond Passend Onderwijs, de Awbz en de Participatiewet.

3. Startfoto

Tijdens de transitie moet regelmatig worden geëvalueerd of het streefbeeld zoals vastgelegd in het visiedocument dichterbij komt en of de afstand tot de situatie tijdens de start van de transitie toeneemt. Daarom wordt een startfoto opgesteld die kwalitatief en kwantitatief de huidige zorg voor jeugd en de raakvlakken met (passend) onderwijs, en veiligheid beschrijft, op de punten die in ons streefbeeld verbeterd moeten zijn en waarop we de komende tijd willen gaan sturen.

4. Samenwerking essentieel

Het transitieproces moet in de IJmond vorm krijgen vanuit een netwerk van een groot aantal spelers: 4 gemeenten, onderwijs, CJG-IJmond, BJZ, aanbieders van zorg voor jeugd, cliënt organisaties, buurtwerk, veiligheid. Al deze spelers hebben hun eigen verantwoordelijkheden en bevoegdheden. Ze staan niet boven of onder elkaar, maar grotendeels naast elkaar. Een piramide kun je van bovenaf aansturen, maar bij een netwerk kan dat niet. De sturing van de Transitie Jeugdzorg moet daarom van binnenuit plaatsvinden, door verbinden, samenwerken, stimuleren en enthousiasmeren.

5. Planning

	WAT	WANNEER
1	Opstellen startnotitie, en afstemmen met alle betrokkenen	juli – december 2012
2	Opstellen visiedocument, en afstemmen met alle betrokkenen	juli- december 2012
3	Presentatie startnotitie en visiedocument in conferentie voor gemeenteraadsleden	19 december 2012
4	Opstellen startfoto, en afstemmen met alle betrokkenen	januari – februari 2013
5	Opstellen 1 ^e versie uitvoeringsplan/ontwikkelplan	januari 2013
6	Aftrap ontwikkellijnen, werkgroepen, projectleidersoverleg	februari 2013
7	Uitvoeren uitvoerings/ontwikkelplan, en concrete	januari 2013 – mei 2013

	stappen zetten om streefbeeld dichterbij te brengen	
8	Presentatie en evaluatie resultaten van afgelopen half jaar, trekken van lessen	mei 2013
9	Communiceren resultaten afgelopen half jaar , en inbrengen in concept beleidsplan sociaal	mei 2013
10	Bijstellen uitvoerings/ontwikkelplan, en concrete stappen zetten om streefbeeld dichterbij te brengen	mei 2013 – november 2013
11	Presentatie en evaluatie resultaten van afgelopen half jaar, trekken van lessen	november 2013
12	Communiceren resultaten afgelopen half jaar, en inbrengen in: <ul style="list-style-type: none"> - begroting 2014 - concept beleidsplan sociaal 	november 2013
13	Uitvoeren uitvoerings/ontwikkelplan, en concrete stappen zetten om streefbeeld dichterbij te brengen	november 2012 – mei 2014
14	Presentatie en evaluatie resultaten van afgelopen half jaar, trekken van lessen	mei 2014
15	Communiceren resultaten afgelopen half jaar, en inbrengen in: <ul style="list-style-type: none"> - concept contracten - concept kwaliteitseisen - concept offerte procedure - concept verordeningen 	mei 2014
16	Bijstellen uitvoerings/ontwikkelplan, en concrete stappen zetten om streefbeeld dichterbij te brengen	mei 2014 – november 2014
17	Presentatie en evaluatie resultaten van afgelopen half jaar, trekken van lessen	november 2014
18	Communiceren resultaten afgelopen half jaar, en inbrengen in: <ul style="list-style-type: none"> - begroting 2015, - meerjarig beleidskader 2015- 2019 - uitvoeringsplan 2015 - contracten met leveranciers van zorg voor jeugd. 	november 2014

6. Financieel kader

De kosten van de transitie worden gedekt uit de gezamenlijke middelen van de IJmondgemeenten voor de invoeringskosten 'Transitie Jeugdzorg'. Hier voor is voor de eerste helft van 2013 € 150.637 beschikbaar. De verdeling van het invoeringsbudget voor de

2^e helft van 2013 wordt in de mei-circulaire 2013 bekend gemaakt. Daarnaast levert iedere gemeente ambtelijke capaciteit.